

Závěrečné hodnocení průběhu realizace projektu programu LN oponentem

Příjemce dotace:	Univerzita Karlova v Praze, Ovocný trh 3/5, Praha 1, IČO 00216208
Řešitel:	Prof. PhDr. Eva Hajičová, DrSc.
Název projektu:	Centrum počítační lingvistiky
Identifikační číslo projektu:	LN00A063

Závazná kritéria hodnocení projektu:

1. Zhodnocení průběhu, dosažených výsledků a splnění cílů projektu stanovených smlouvou:

- a) *Průběh realizace projektu; způsob řešení projektu ve vazbě na jeho koncepci, věcná i časová přiměřenost postupu řešení, zabezpečení projektu ze strany příjemce a jeho podíl na dosažených výsledcích v porovnání s obsahem zakladatelské smlouvy výzkumného centra:*

Podľa údajov uvádzaných v priebežných hodnotiacich správach, ako aj v záverečnej správe (i podľa ohlasov z niektorých odborných podujatí, ktorých som sa zúčastnil) možno konštatovať, že projekt mal jasne stanovenú koncepciu i postup riešenia. Čiastkové ciele stanovené na jednotlivé etapy sa plnili priebežne, pričom postup riešenia bol vhodne počas priebehu primerane modifikovaný jednak na základe dosiahnutých výsledkov, ako aj vzhľadom na nové poznatky, ktoré sa v tejto mimoriadne dynamickej disciplíne objavili vo svete.

- b) *Dosažené výsledky projektu a jejich zhodnocení v porovnání s domácí a světovou špičkou:*

Počas celej doby riešenia projektu vyvíjali riešitelia aktivity paralelne v niekoľkých smeroch. Za hlavnú aktivitu je potrebné považovať budovanie bohato anotovaného segmentu dát Českého národného korpusu, ktorý autori nazvali Pražský závislostný korpus (Prague Dependency Treebank, PDT). Inovatívnym (aj v medzinárodnom meradle) prvkom tejto rozsiahlej bázy jazykových dát bola skutočnosť, že ju riešitelia anotovali vo viacerých úrovniach, t. j. nielen na tradičnej morfolologickej úrovni a úrovni povrchovej syntaxe (analytickej), ale značná časť dát bola anotovaná aj z hľadiska sémantickej syntaxe (tektogramatickej), či dokonca na úrovni informačnej štruktúry viet (Topic/Focus). Vo všetkých prípadoch boli použité vlastné výsledky teoretického výskumu, čím sa v praxi potvrdila nosnosť použitého formálneho aparátu a zároveň tento aparát mohol byť na základe konkrétnych jazykových dát ďalej korigovaný a precizovaný. Takto koncipovaný projekt „banky syntaktických stromov“ sa (podľa mojich vedomostí) stal vzorom pre niekoľko zahraničných projektov pre iné slovanské aj neslovanské jazyky.

Dôležitou líniou výskumu však boli aj aktivity v oblasti rozpoznávania hovorenej reči, kde sa okrem zberu jazykových dát (z ktorých časť bola získaná v rámci multilaterálnej medzinárodnej spolupráce – projekt MALACH) skúmala aj možnosť zvýšenia presnosti rozpoznávania tradičnými postupmi pomocou výraznejšej aplikácie lingvistických znalostí v procese spracovania rečového signálu. Dôležitosť takéhoto prístupu je diktovaná najmä vlastnosťami češtiny ako jazyka s bohatou morfológiou, kde tradičné metódy založené na pevnom slovníku neprinášajú želateľné výsledky (t.j. porovnateľné napr. s angličtinou).

Za tretiu dôležitú líniu treba považovať aktivity pri vytváraní viacjazyčných (paralelných) jazykových zdrojov, ako aj tvorbu metód na ich využitie, či už pri strojovom preklade, alebo na aplikáciám zameraným na vyhľadávanie informácií.

Celkovo by som rád skonštatoval, že riešením projektu sa posunula vpred nielen oblasť počítačového spracovania češtiny, ale aj formálneho aj jazykovedného opisu

českého jazyka z teoretického hľadiska. Na medzinárodnom poli mali výsledky práce kolektívu značný ohlas a stali sa v mnohých prípadoch rozvojovými impulzmi aj pre výskum iných jazykov.

- c) *Splnění cílů projektu stanovených smlouvou Využitelnost a využití výsledků projektu (způsob využití a uživatelé výsledků v aplikační sféře, v rámci regionu a státu, aktuální stav a s ohledem na vývojové trendy v daném vědním oboru):*

Ciele projektu stanovené programom možno vo všetkých oblastiach pokladať za splnené, čiastočne aj za prekročené.

- d) *Přínos projektu (pro aplikační sféru, region a další výzkumnou práci):*

Publikované práce a vytvorený softvér využiteľné (a využívané) ako vstup a jazykový materiál nielen pre iné projekty spracovania češtiny v ČR, ale aj pre mnohé zahraničné projekty riešiace problémy spracovania iných slovanských aj neslovanských jazykov (vrátane slovenčiny). Treba oceniť snahu riešiteľov o zverejnenie jazykových dát a príslušného programového vybavenia pomocou prestížnych medzinárodných distribučných kanálov, akým je napr. organizácia LDC. Dosiahnuté výsledky taktiež zvyšujú atraktivnosť riešiteľských pracovísk ako usporiadateľov medzinárodných vedeckých podujatí, čo má pozitívny dopad aj na ekonomiku regiónu (kongresová turistika)..

- e) *Dosažená odborná úroveň tímu; zhodnocení vlivu personálního zabezpečení na průběh řešení projektu (kmenoví pracovníci, nová pracovní místa):*

Realizačný tím pozostával z niekoľkých medzinárodne uznávaných vedeckých pracovníkov a z početnej skupiny mladých vedcov a doktorandov, pričom v ňom boli primerane zastúpení pracovníci s lingvistickým a s matematicko-informatickým vzdelaním. Možnosť rýchleho odborného rastu a prezentácia výsledkov na medzinárodných fórach vhodne stimulovala prácu všetkých členov kolektívu. Otázkou však ostáva, či a do akej miery bude možné po skončení financovania projektu stabilizovať perspektívnych mladých pracovníkov pre prácu v oblasti počítačovej lingvistiky.

- f) *Srovnatelnost projektu s obdobnými projekty na analogické úrovni v ČR i v zahraničí:*

Nie je mi známe, že by sa v ČR v oblasti počítačovej riešil iný vedeckovýskumný projekt s porovnateľnou šírkou záberu a dosahovanými výstupmi. Na medzinárodnom poli – aj v súvislosti s výsledkami dosiahnutými pri riešení tohto projektu – sa český jazyk dostal na jednu z popredných pozícií z hľadiska svojho počítačového spracovania, a to ako v teoretickej, tak i realizačnej rovine.

- g) *Zhodnocení kvality dosažených výsledků (dle seznamu – viz příloha) řešitelem a jeho pracovním týmem ve výzkumu a vývoji za dobu řešení projektu:*

Dosiahnuté výsledky znesú najprísnejšie kritériá v medzinárodnom meradle.

- h) *Vyhodnocení naplnění cíle programu v oblasti odborného růstu mladých vědeckých pracovníků (celkový počet zapojených studentů doktorandského studia, šíře jejich vědeckého působení ve výzkumném centru, počet mladých vědeckých pracovníků zapojených do řešení projektu po celou dobu trvání):*

Prác na riešení projektu sa zúčastnil značný počet mladých vedeckých pracovníkov, najmä doktorandov a tiež študentov, ktorí tím získali možnosť pre rýchly odborný rast v predmetnej oblasti, ako aj možnosť prezentovania svojej práce na medzinárodných vedeckých podujatiach. Z tohto hľadiska možno konštatovať že tento cieľ projektu bol splnený nanajvýš uspokojivo.

i) *Zhodnocení spolupráce výzkumných týmů sloučených ve výzkumném centru:*

Zapojením niekoľkých pracovísk sa v rámci projektu dosiahla vhodná úroveň špecializácie a vyššia efektívnosť prác.

j) *Zhodnocení přístupu vědecké obce k výsledkům a výstupům centra pro vědeckou a široké veřejnosti:*

Pokiaľ mi je známe, výsledky riešenia projektu mali vo vedeckej obci ohlas napospol pozitívny.

2. **Výše finančních prostředků a účelnost jejich využití:** (Posouzení výše a struktury vynaložených prostředků na realizaci projektu ve vztahu k dosaženým výsledkům ve sledovaném období a k efektivitě jejich využití)

Vzhľadom na odlišný model financovania vedeckovýskumnej činnosti v Slovenskej republike sa k finančným otázkam realizácie projektu môžem vyjadriť len s čiastočnou kompetenciou. Podľa údajov uvedených vo finančnej časti správy sa však môžem konštatovať, že pridelené investičné aj neinvestičné prostriedky, ktoré boli distribuované na jednotlivé riešiteľské pracoviská, boli čerpané účelne a primerane k dosiahnutým výsledkom.

3. **Připomínky, výhrady a doporučení oponenta:**

K predloženej správe nemám výhrady. Rád by som sa však opýtal na jeden aspekt projektu, ktorý sa týka stratégie pri rozpoznávaní reči: Do akej miery sa potvrdil predpoklad, že aplikáciou lingvistických informácií v procese analýzy hovoreného prejavu dôjde k významnému zlepšeniu presnosti rozpoznávania?

4. **Celkové hodnocení projektu: (slovně i klasifikací)**

V – vynikající výsledky (mezinárodního významu)

5. **Závěr:**

vyjádřete ne-/souhlas s předloženou závěrečnou zprávou a vyjádřete k ní výhrady a připomínky

S predloženou správou súhlasím a odporúčam vyplatenie riešiteľských odmien podľa príslušných predpisov.

Poznámka: Oponentní posudek strukturujte do výše uvedených oddílů. Zadavateli předejte písemný i digitální formu posudku.

Příjmení, jméno, titul oponenta:

Benko Vladimír, Ing

Pracoviště :

Ústav humanitných štúdií Pedagogickej Fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Popište Váš případný vztah k příjemci dotace (organizaci), popř. spolupříjemci; k řešitelskému týmu:

– – –

Prohlášení oponenta:

Prohlašuji, že mi byly příjemcem včas poskytnuty všechny potřebné informace a předloženy mnou požadované materiály a podklady pro posuzování (zpráva, smlouva, rozhodnutí, popř. na vyžádání účetní doklady, seznamy výsledků, abstrakta publikací...). Dále prohlašuji, že při posuzování tohoto projektu jsem se řídil(a) výhradně objektivními hledisky.

Datum : 20.12.2004

Podpis : _____